

Бондар Т. М.

Б81 Математика. 2 клас. Частина 2 / Т. М. Бондар, О. В. Компаній. — Х. : Вид. група «Основа», 2020. — 270, [2] с. — (Серія «Мій конспект»).

ISBN 978-617-00-3808-1.

Посібник містить орієнтовне календарно-тематичне планування та розробки уроків математики у 2-му класі Нової української школи, складені відповідно до вимог нового Державного стандарту початкової освіти (2018) за Типовою освітньою програмою авторського колективу під керівництвом О. Я. Савченко.

Розподіл годин і тематика уроків відповідають змісту підручника С. О. Скворцової, О. В. Онопрієнко (Математика: підруч. для 2 кл. закл. загал. серед. освіти. — Х. : Вид-во «Ранок», 2019).

Конспекти уроків, різноманітних за формою проведення, побудовано з урахуванням основних положень Концепції «Нова українська школа», на засадах компетентнісного, діяльнісного підходів, з використанням елементів інтеграції, інноваційних та здоров'язберезувальних технологій, інтерактивних методів та прийомів навчання, сучасного обладнання як складової нового освітнього середовища.

Для вчителів початкової школи.

УДК 37.016

ЗМІСТ

Орієнтовне календарно-тематичне планування	5
Розділ 4. Додаємо і віднімаємо числа з переходом через розряд у межах 100 (продовження)	7
Урок 65. Розв'язуємо задачі, які містять відношення різницевого порівняння	7
Урок 66. Додаємо і віднімаємо числа частинами	11
Урок 67. Розв'язуємо складені задачі різного типу, які містять відношення різницевого порівняння	14
Урок 68. Розв'язування задач. Обчислення значення виразів типу $38 + 4$, $75 - 8$ двома способами	18
Урок 69. Додаємо і віднімаємо, застосовуючи прийом округлення	22
Урок 70. Обчислюємо різними способами приклади виду $38 + 4$, $75 - 8$	26
Урок 71. Досліджуємо кут	31
Урок 72. Одержуємо прямий кут	35
Урок 73. Досліджуємо прямокутник	38
Урок 74. Досліджуємо прямокутник. Обчислюємо значення виразів різними способами	43
Урок 75. Досліджуємо квадрат	46
Урок 76. Вивчаємо периметр многокутника	49
Урок 77. Розв'язуємо задачі. Порівняння задач	52
Урок 78. Розв'язуємо задачі, складаючи вираз	56
Урок 79. Досліджуємо коло і круг	59
Урок 80. Досліджуємо коло і круг. Засвоєння понять «центр», «радіус»	64
Урок 81. Шукаємо шлях розв'язування задачі: міркування від числових даних до запитання	67
Урок 82. Додаємо і віднімаємо числа частинами. Додавання та віднімання двоцифрових чисел з переходом через розряд	69
Урок 83. Додаємо і віднімаємо числа частинами при виконанні арифметичних дій з двоцифровими числами з переходом через розряд	72
Урок 84. Розв'язуємо задачі: міркування від числових даних до запитання, міркування від запитання до числових даних	75
Урок 85. Додаємо і віднімаємо числа частинами. Робота над задачами. Обчислення значення виразів зі змінною	78
Урок 86. Додаємо і віднімаємо числа частинами	81
Урок 87. Розв'язуємо задачі на знаходження суми. Додавання і віднімання чисел частинами двома способами	85
Урок 88. Розв'язуємо задачі на знаходження третього числа за сумою двох чисел	88
Урок 89. Розв'язуємо задачі на знаходження суми	91
Урок 90. Досліджуємо задачі на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць, сформульовані в непрямій формі	94
Урок 91. Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа порозрядно	96
Урок 92. Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа різними способами (віднімання частинами, порозрядно)	99
Урок 93. Розв'язуємо задачі на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць, сформульовані в непрямій формі. Досліджуємо задачі різних типів	102
Урок 94. Досліджуємо задачі. Обчислення прикладів трьома способами	105
Урок 95. Порівнюємо математичні вирази	108
Урок 96. Використовуємо в обчисленнях прийом округлення	113
Урок 97. Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа різними способами. Порівняння виразів	116
Урок 98. Додаємо і віднімаємо двоцифрові числа. Досліджуємо та порівнюємо величини	120
Урок 99. Перевіряємо додавання і віднімання	123
Урок 100. Перевіряємо свої досягнення	126
Урок 101. Повторення та узагальнення вивченого	129

Розділ 5. Вивчаємо арифметичні дії множення і ділення, табличне множення та ділення	133
Урок 102. Досліджуємо суму однакових доданків	133
Урок 103. Досліджуємо різницю однакових чисел	137
Урок 104. Додаємо і віднімаємо однакові числа	141
Урок 105. Розв'язуємо задачі	144
Урок 106. Знайомимось із арифметичною дією множення	147
Урок 107. Знайомимось із арифметичною дією ділення	151
Урок 108. Усвідомлення поняття «множення» та «ділення»	155
Урок 109. Знайомимось із математичними виразами: добуток і частка	158
Урок 110. Вивчаємо назви компонентів і результатів дій множення та ділення	162
Урок 111. Вивчаємо переставний закон множення. Множення з нулем та одиницею	164
Урок 112. Досліджуємо взаємозв'язок множення і ділення	167
Урок 113. Вивчаємо ділення з нулем та одиницею	169
Урок 114. Відкриваємо спосіб множення і ділення на 10	172
Урок 115. Вивчаємо ділення на рівні частини	175
Урок 116. Вивчаємо правила порядку виконання дій у виразах	179
Урок 117. Досліджуємо таблицю множення числа 2; таблицю ділення на 2	182
Урок 118. Розв'язуємо складені задачі на знаходження остачі	186
Урок 119. Розв'язуємо складені задачі на знаходження суми	189
Урок 120. Знаходимо невідомий множник; невідоме ділене або дільник	192
Урок 121. Досліджуємо таблицю множення числа 3; таблицю ділення на 3	196
Урок 122. Розв'язуємо складені задачі на знаходження різниці	201
Урок 123. Розв'язуємо задачі на різницеве порівняння	204
Урок 124. Досліджуємо таблицю множення числа 4; таблицю ділення на 4	207
Урок 125. Розв'язуємо задачі на збільшення або зменшення числа на кілька одиниць	211
Урок 126. Збільшуємо або зменшуємо числа в кілька разів	215
Урок 127. Досліджуємо таблицю множення числа 5; таблицю ділення на 5	219
Урок 128. Розв'язуємо складені задачі	223
Урок 129. Вивчаємо кратне порівняння	226
Урок 130. Досліджуємо таблицю множення числа 6; таблицю ділення на 6	230
Урок 131. Розв'язуємо складені задачі на кратне порівняння	234
Урок 132. Досліджуємо таблицю множення числа 7; таблицю ділення на 7	237
Урок 133. Перевіряємо множення та ділення	241
Урок 134. Досліджуємо таблицю множення числа 8 та числа 9; таблицю ділення на 8 і на 9	244
Урок 135. Повторюємо вивчене про множення та ділення	247
Урок 136. Повторюємо вивчене. Працюємо із задачами та виразами зі змінною	250
Урок 137. Повторюємо та узагальнюємо знання про способи обчислення прикладів на додавання та віднімання двоцифрових чисел	253
Урок 138. Повторюємо та узагальнюємо знання про геометричні фігури	257
Урок 139. Перевіряємо свої досягнення	262
Урок 140. Підсумковий урок за рік	265
Література та Інтернет-ресурси	269

РОЗДІЛ 4. ДОДАЄМО І ВІДНІМАЄМО ЧИСЛА З ПЕРЕХОДОМ ЧЕРЕЗ РОЗРЯД У МЕЖАХ 100 (продовження)

УРОК 65. РОЗВ'ЯЗУЄМО ЗАДАЧІ, ЯКІ МІСТЯТЬ ВІДНОШЕННЯ РІЗНИЦЕВОГО ПОРІВНЯННЯ

Мета: актуалізувати розуміння відношення різницевого порівняння, уміння знаходити різницеве відношення двох чисел, розв'язувати прості задачі на різницеве порівняння; формувати вміння додавати й віднімати одноступеневе число з переходом через розряд у межах 100 двома способами (на підставі правила додавання (віднімання) числа до (від) суми та частинами), а також уміння знаходити значення виразів зі змінною; порівнювати математичний вираз і число у діях з іменованими числами; розвивати логічне мислення; поповнювати словниковий запас учнів; виховувати повагу до традицій різних народів, стимулювати інтерес до вивчення математики.

Обладнання: ілюстративний та роздавальний матеріал.

Тип уроку: комбінований урок.

Форма проведення: подорож до Діда Мороза різних країн.

Освітні галузі: математична, громадянська.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

1. Організація класу

Пролунав уже дзвінок,
Починається урок.
Тож і ми часу не гаймо,
Наш урок розпочинаймо.

2. Мотивація навчальної діяльності

- Яка зараз пора року? (*Зима.*)
- Яке свято найвеселіше взимку? (*Новий рік.*)

3. Усне опитування

- Хто головні герої на цьому святі? (*Дід Мороз та Снігуронька.*)
- Снігуронька приготувала для вас запитання.
- Які арифметичні дії ви знаєте? Яку арифметичну дію слід виконати, щоб стало не менше, ніж було спочатку: більше або стільки ж? (*Додавання.*)
- Як називаються числа при додаванні?
- Як називаються числа при відніманні?
- Коли при відніманні одержимо те саме число? (*Якщо від зменшуваного відняти нуль.*)
- Чи можна при відніманні одержати нуль? Коли? Наведіть приклади.
- Як дізнатися, на скільки одне число більше або менше за інше число? (*Потрібно скористатися дією віднімання.*)

4. Каліграфічна хвилинка. Написання цифри 1 і числа 11

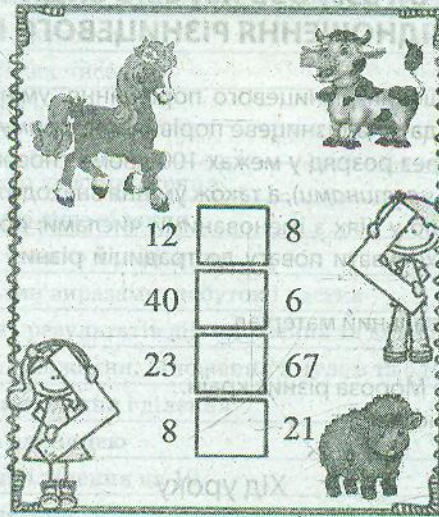
- Раніше Новий рік святкували восени — 1 вересня. Імператор Петро I видав указ: «Святкування Нового року перенести на 1 січня». Відтоді ми Новий рік зустрічаємо взимку.
- Яке число отримаємо, якщо до одного десятка додати одиницю? (*11.*) Напишіть числа 1 та 11.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація знань про різницеве порівняння

- Сьогодні ми вирушимо подорожувати різними країнами, де познайомимося з Дідами Морозами цих держав. Отже, в дорогу!
- Ми потрапляємо в Монголію.

- У Монголії Дід Мороз, Цаган Овгон, одягнений як пастух.
- Чим займається пастух? (*Пасе стада корів, коней, овець.*)
- А діти в Монголії полюбують порівнювати кількість тварин та визначати різницеве відношення між ними.
- Як обчислити різницю між числами? (*Слід від більшого відняти менше число.*)

- У гаю паслися 12 коней і 8 корів. Кого було більше? (*Коней.*) На скільки коней було більше? Поставте відповідний знак між числами.
- На полі пастух пас 40 білих овець і 6 чорних. На скільки чорних менше, ніж білих? Поставте відповідний знак між числами.
- Із загону пастух вигнав 23 корови і 67 овець. На скільки корів менше? Поставте відповідний знак між числами.
- У загін пастух загнав 8 коней і 21 вівцю. На скільки більше було в загоні овець?

2. Актуалізація знань про задачі на різницеве порівняння

- Молодці, продовжимо подорожувати. Зараз відвідаємо Францію. Тут Діда Мороза звать Пер Ноель. Він любить тепло та затишок. Біля каміну одного хорошого хлопчика він поклав 14 яблук та 8 бананів. На скільки більше яблук поклав Пер Ноель?
  - Чи можна те, що я вам розповіла, назвати задачею? Чому? (*Так, є умова і запитання.*)
  - З яких слів починається запитання задачі? (*На скільки більше...*)
  - Якою арифметичною дією розв'язуємо задачу? (*Відніманням.*)
  - В іншому будинку, де живе добра дівчинка, він теж поклав 14 яблук та 8 бананів. На скільки менше бананів поклав Пер Ноель?
    - Що запитується в задачі? (*На скільки менше...*) Якою дією розв'яжемо задачу? (*Відніманням.*)
    - Отже, задачі, у яких необхідно дізнатися, на скільки одне число більше або менше за інше, називають задачами на різницеве порівняння.

3. Формування вміння розв'язувати задачі (с. 67, № 1)

- Молодці, знову в дорогу! Інша країна — Італія. А тут новорічної ночі чекають не діда, а бабу Бефану. Вона дарує дітям іграшки, неслухняним дітям — вуглинки. Виконайте наступне завдання так, щоб не отримати від Бефани вуглинку.
  - Задача 1.** Прочитайте першу задачу. Що позначає число 7? (*Скільки годівничок змайстрував Роман.*) Що сказано про Олю? (*Вона змайструвала на 4 годівниці більше.*) Що запитується в задачі? Чи можна зразу відповісти на запитання задачі? Скільки дій потрібно виконати? (*Одну.*) Яку? (*Додавання.*) Доберіть до неї схему, розв'яжіть задачу.
  - Задача 2.** Прочитайте другу задачу. Назвіть імена дітей, які майстрували годівнички. Чи відомо, скільки годівничок зробив Роман? (*7.*) Скільки годівничок змайструвала Оля? (*Невідомо, але на 4 годівнички більше, ніж Роман.*) Що відомо про Дениса? (*Він зробив на 3 годівнички більше, ніж Оля.*) Що запитується в задачі? Чи можна відразу відповісти на запитання задачі? (*Ні.*) Для того щоб

відповіді на запитання задачі, потрібно дізнатися, скільки годівничок змайструвала Оля. Якою арифметичною дією ми це дізнаємося? (Дією додавання.) Отже, Оля зробила 11 годівничок, а Денис — на 3 більше. Чи можна тепер відповісти на головне запитання задачі? (Так.) Якою арифметичною дією відповімо на це запитання? (Дією додавання.) Запишіть умову та розв'язання задачі.

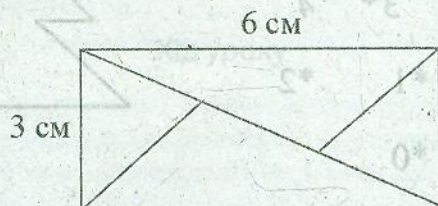
— Чим відрізняється розв'язання обох задач? (Перша розв'язується однією дією, а друга — двома.)

4. Закріплення вмінь обчислювати периметр прямокутника. Логічна вправа

— Подорожуємо далі у Велику Британію. У цій країні Діда Мороза звать Санта Клаус. Він потрапляє до будинків крізь димар, розташований на даху будинків. Нам Санта надіслав листа.

— Яку геометричну фігуру має лист? (Прямокутну.)

— Обчисліть периметр прямокутника.

— У листі написано:

Знають навіть дошкільнята,
Що таке трикутник,
А вже вам-то, як не знати!
Але зовсім інша справа — швидко,
Точно і вміло трикутники рахувати.

— Порахуйте трикутники.

Фізкультхвилинка

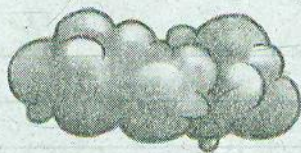
Танцювальна вправа «У оленя є свій дім» (<https://youtu.be/zi1kjLOUlc8>)

(Для розучування рухів <https://youtu.be/DgnjNvXMRM4>)

— Також Санта Клаус приготував подарунок — музичну хвилинку «У оленя є свій дім».

5. Удосконалення вмінь обчислювати приклади (завдання на основі підручника, с. 67, № 2)

— Поки ми танцювали, набігла хмара, з якої посипалися сніжинки. На кожній з них записано приклади. Обчисліть їх, коментуючи свої дії.

$$23 - 5$$

$$38 + 4$$

Міркуємо так:

$23 - 5$ — зменшуване 23 подаю у вигляді суми зручних доданків: 10 і 13. Від суми 10 і 13 відніматиму 5, тобто $(10 + 13) - 5$. Зручно 5 відняти від 10 і до іншого доданка додати одержаний результат. Обчислюю: $10 - 5 = 5$; до 13 додаю 5, одержую 18.

$38 + 4$ — перший доданок 38 подаю у вигляді суми розрядних доданків: 30 і 8. До суми 30 і 8 додаватиму 4 $(30 + 8) + 4$. Зручно одиниці додавати до одиниць, тому до 30 додам суму чисел 8 і 4. Обчислюю: $8 + 4 = 12$. До 30 додаю 12, одержую 42.

